

OMAGIU TIMISORENILOR

In amintirea profesorilor de la scoala idiş

De Moshe Leder (Ludy)

DRAGI TIMISORENI,

INBATRANESC SI IMI PARE RAU... AM PETRECUT COPILARIA SI TINERETEA IN TIMISOARA, DUPA CE AM SCAPAT DIN LAGAR, IN 1946, PANA IN DECEMBRIE 1961. CEI MAI FRUMOSI ANI DIN VIATA, IN TIMPURILE GRELE DE DUPA RAZBOI SI ALE COMUNISMULUI!

FAMILIA LEDER ÎN 1947, Huedin

OMAGIUL DIN PARTEA MEA E PENTRU **TOTI TIMISORENII** CARE AU FOST, SUNT SI VOR FI IN VIATA MEA, PE CARE I-AM CUNOScut LA TIMISOARA PRIN FAMILIE, COMUNITATE, SCOALA, VECINI, MUNCA SI LICEU, PRIETENI ETC.

OAMGIUL MEU SE ADRESEAZA IN MOD SPECIAL **COMUNITATII EVREIESTI** DIN TIMISOARA DIN ACEI ANI CARE A ASIMILAT, AJUTAT SI INDRUMAT PE EVREII VENITI INAINTE DE RAZBOI, DIN DIFERITE REGIUNI, DIN DIFERITE MOTIVE,

PARNASA, CASATORII, SCOALA ETC. A VENIT AL DOILEA RAZBOI MONDIAL SI SOARTA A FOST AMARA. CEI DIN ALTE REGIUNI, NU TOTI, DAR MULTI AU FOST VICTIME ALE HOLOCAUSTULUI.

CEI VENITI LA TIMISOARA AU SUFERIT, BARBATII AU FOST DUSI LA DETASAMENTE DE LUCRU, FAMILIILE LOR SI CEILALTII EVREI AU SUFERIT DE FOAME, DE FRIG, SPERIATI SI BOLNAVI, TOTUSI AJUTATI DE COMUNITATE. MAJORITATEA AU RAMAS IN VIATA ! TODA LA EL!

DUPA RAZBOI, COMUNITATEA A ASIMILAT PE EVREII SUPRAVIETUITORI, REFUGIATI DIN TRANSNISTRIA SI ALTE LAGARE, PRINTRE EI SI FAMILIA NOASTRA, VENITI FARA NIMIC, O FAMILIE MARE, DIN CARE O PARTE AU PIERIT, CEILALTII S-AU RASPANDIT IN LUME. PARINTII MEI, CU MINE SI CELE DOUA SURORI, AM INCEPUT O VIATA NOUA IN TIMISOARA.

FAMILIA NOASTRA

PARINTII MEI S-AU CASATORIT IN 13 OCTOMBRIE 1940. LA 11 OCTOMBRIE 1941 S-AU ADUNAT EVREII PRIN ORDIN SI AU FOST TRIMISI IN TRANSNISTRIA. AU AJUNS LA GHETO BERSHAD. IN 10 DECEMBRIE 1942 M-AM NASCUT EU IN GHETO BERSHAD.

IN 1944 ARMATA RUSA NE-A ELIBERAT. CA PE MAJORITATEA BARBATILOR, PE TATA NISSEN L-AU INCORPORAT IN ARMATA ROSIE, CA MATROZ LA ARHANGHELSK SI MURMANSK PANA LA 17 AUGUST 1945.

NE-AM REINTORS LA BUNICI IN WIJNITZ, UNDE AM STAT CU MAMA SI SORA MEA CARLA PANA IN 1946, CAND S-AU DESCHIS GRANITELE. AU EMIGRAT CA MULTI EVREI, DAR SI ALTII, DE TRAUMA SI FRICA, IN ALTE TARI.

SOARTA A FACUT SA AJUNGEM LA TIMISOARA.

1949, Timișoara

1955, Tms.

VIATA LA TIMISOARA

DUPA CAZARMA, FAMILIA A LOCUIT PE STRADA SIMION-BARNUTIU NR. 36 (MAGYAR UTCA). ERAM 5 PERSOANE INTR-O LOCUINTA CU O CAMERA SI BUCATARIE. VECINII ERAU ROMANI, GERMANI, SVABI, UNGURI, SARBI, EVREI SI TIGANI SI CU TOTI AM FOST IN RELATII BUNE.

DIN 1949 PANA IN 1956, AM FOST LA SCOALA IDIS LANGA TEMPLUL DIN FABRIC. COLEGUL SI PRIETENUL MEU, TALMID HACHAM, FRUCHTER EFRAIM A FACUT

OBSERVATIA: AR TREBUI ADUS OMAGIU INVATATORILOR DE LA SCOALA IDIS,
CARE, IN CONDITII GRELE, NE-AU FOST DASCALI BUNI!

Cu prof. Kauftheil

1956, cu prof. Bergler

1957, cu prof. Scherf

ACOLO M-AM INPRIETENIT CU COLEGI DINTRE CARE MULTI LOCUIAU PE STRADA ECATERINA TEODOROIU (ZSIDO UTCA).

NU VOM UITA PE INVATATORII CARE AU FOST DASCALI FOARTE BUNI. DIRECTORUL SI PROFESOR DE FIZICA FUCHS, DIRIGINTA KAUFTHEIL, PROFESORUL DE MATEMATICA, AVOCATUL SHERF, INVATATOAREA DE LITERATURA PREIS, INVATATORUL DE LIMBA RUSA, BERGLER. AM AVUT SI PROFESORI DE MUZICA SI DE SPORT. O PARTE AU AJUNS IN ISRAEL!

DE PURIM JUCAM O PIESA, FIECARE AVEA ROLUL LUI.

BAR-MIZVA LA SINAGOGA CU RABINUL NEUMANN, DE NEUITAT!

UN EVENIMENT SPECIAL A FOST CAND A VENIT SKULENE REBE LA TIMISOARA. AM MERS, INBRACATI DE SARBATOARE, NOAPTEA TARZIU, SA PRIMIM O BINECUVANTARE!

IN CURTEA SCOLII ERA UN NUC, LE CULEGEAM CAND ERAU INCA VERZI... IN APROPIERE ERA CINEMA APOLO CARE AVEA SI CINEMA DE VARA, ERA FILMUL LOTOBAR... DE SARBATORI ERAM LA SINAGOGA DIN FABRIC, COPIII IESEAU IN PARCUL POPORULUI DIN APROPIERE .

1958, la ILSA

O ALTA DISTRACȚIE A FOST INOTUL ÎN BEGA ȘI FOTBAL, LA ILSA JUCAM POLO ȘI INOTAM. A MAI FOST DISNEYLAND DE ATUNCI, CONCURS DE MOTOCICLETE, CONCURS DE CAI, PARISUL PE GHEATĂ, MECIURI DE BOX. IARNĂ MERGEAM CU SANIA LEGATI DE TRAMVAI. NEPTUN CU TATA LA SAUNA.

APOI FRANZELA CU ICRE ȘI BERE. TUTUNGERI CARE VINDEAU ȘI O TIGARĂ. DUMINICA PE CORSO LA ESPRESSO CU SALATĂ DE BOF ȘI OREZ CU LAPTE. PADUREA VERDE CU MITITEI ȘI BERE, CARUL CU BERE LA SILVESTER ȘI LEGEA 324 CINE NU ARE BULETIN! MECIURI DE FOTBAL LA ȘTIINȚA TIMISOARA, TANASE CEL MIC, FOTBALIST MARE ȘI CU TRENUL LA UTA ARAD SA-L VEDEM PE PECIOVSKY. OPERA LA CUCURIGU. TEATRUL IDIS, VRAJITOAREA CU DINA KÖNIG, OMUL CARE ADUCE PLOAIA, ETC

ERAU ZIARE ȘI REBUS, MUNCĂ VOLUNTARĂ, RANDURI LA ALIMENTARĂ, IARNĂ DEPOZITE DE LEMNE ȘI BRICHETE DE CARBUNE.

OMAGIUL SE PUBLICA MULTUMITA DOAMNELOR GETTA ȘI IRINA PRIN SITUL LUI GETTA!!! כוח יישר

1959, pe str. Simion Bărnuțiu

1959

1962, Ashkelon, Israel

2013, întâlnire la Bnei Brak